

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาป่าชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเยาวชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษาป่าชุมชนเขาหัวช้าง ตำบลตะโหมค อำเภอตะโหมค จังหวัดพัทลุง

ผู้เขียน นางสาวนงลักษณ์ รักเล่ง

สาขาวิชา สิ่งแวดล้อมศึกษา

ปีการศึกษา 2546

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาป่าชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเยาวชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และผลการเรียนรู้ของเยาวชนจากการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งศึกษาเงื่อนไขและปัจจัยที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อการจัดทำแหล่งเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษามี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้จำนวน 33 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสนใจและสมัครใจในการเข้าร่วมกระบวนการ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผลการเรียนรู้จากการใช้แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ นักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนประชาร่าง ตำบลตะโหมค อำเภอตะโหมค จังหวัดพัทลุง จำนวน 36 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ แบบทดสอบวัดเจตคติ และแบบสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจ วิธีการเก็บข้อมูล ใช้วิธีการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและจากการวิจัยภาคสนาม โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การทดสอบและการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสร้างข้อสรุปหรือการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนโดยใช้ T – test

ในการพัฒนาป่าชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ ได้สร้างหลักสูตรแหล่งเรียนรู้ป่าเขาหัวช้างเพื่อให้วิทยากรหรือครูภูมิปัญญาใช้ประกอบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ หลักสูตรประกอบด้วยเนื้อหาหลัก 3 เรื่อง คือ เรื่องทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศป่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการใช้ประโยชน์จากป่า และการจัดการป่าชุมชน ในแต่ละเรื่องประกอบด้วยวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ อุปกรณ์และการเตรียมตัว

ผลการใช้แหล่งเรียนรู้ พบว่า เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 และมีความพึงพอใจแหล่ง

เรียนรู้ในระดับมาก โดยมีข้อเสนอแนะให้เพิ่มสาระการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาตามหลักสูตรในโรงเรียน และเรื่องราวของชุมชนในอดีต รวมทั้งเพิ่มกิจกรรมรูปแบบใหม่ ๆ ที่มีความสนุกสนานและน่าตื่นเต้น

เงื่อนไขและปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดทำแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ผู้ร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่างเคยมีประสบการณ์ในการทำงานที่มีลักษณะดังกล่าวมาแล้ว ทั้งในด้านการระดมความคิดเห็น และการเป็นวิทยากรและผู้สื่อความหมายในเส้นทางศึกษารมชาติป่าชุมชนเขาหัวช้าง ส่วนเงื่อนไขและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดทำแหล่งเรียนรู้ คือ ภาระงานของผู้เข้าร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งภาระงานส่วนตัวและภาระงานในชุมชน

Thesis Title	The Development of Community Forest as a Learning Resource for the Youth with Community Participation : A Case Study of Khao Hua-Chang Community Forest, Tambon Tamot, Amphoe Tamot, Changwat Phatthalung
Author	Miss Nongluk Rukleng
Major Program	Environmental Education
Academic Year	2003

Abstract

The objectives of this action research are to study the development of community forest as a learning resource for the youth with community participation, learning achievements of the youth, and conditions and factors contributing and/or obstructing the process. The research is composed of 2 target groups: 32 volunteers participating in the development process, and 36 students from Prachabamrung School, Tambon Tamot, Amphoe Tamot, Changwat Phatthalung.

The qualitative research methods are based on participant observation and interviews. The quantitative research methods included an achievement test, and a questionnaire with SPSS analysis. The data were collected from document survey and fieldwork.

An outcome of the development of community forest as a learning resource in a Khao Hua-Chang community forest is a curriculum to be used in a learning process in the forest. The curriculum comprised 3 main subjects; natural resources and ecological systems, folk wisdom in forest uses, and community forest management. Each subject includes objectives, content, learning activities, equipments, and self-preparation.

According to the achievement test results, the youth have increased their knowledge, understanding and positive attitudes about forest at the statistically significant level of 0.05. The degree of their satisfaction of the learning source is high. Their recommendations are to include subject matter related to school curricula, community 's history, together with more exciting activities. Conditions and factors contributive to the process are related to the volunteers' previous experiences as natural interpreters in a nature trail of the forest. However, to an extent,

their time constraints, due to other community activities and occupational obligations, limited their participation.